Paini byla, slegiantis netikrumas ir nuolat spaudžiantis laikas... Tobulai sukaltas kriminalinis detektyvas.
SKÅNSKA DAGBLADET

Jørn Lier Horst

Aklas spėjimas

baltos lankos

Jørn Lier Horst

Aklas spėjimas

kriminalinis romanas

Iš norvegų kalbos vertė Justė Nepaitė

baltos lankos

1

Pro didelį baltą namą ji pravažiavo du kartus. Trečią sykį sustojo gatvėje.

Už baltos tvorelės ir lapuočių gyvatvorės, apsupta senų medžių išsikerojusiomis šakomis, stovėjo didinga vila keturšlaičiu stogu. Maži pastato langai skendėjo tamsoje.

Namas buvo didesnis, nei prisiminė, tiesą sakant, jai per didelis.

Pastarąjį kartą ji čia lankėsi prieš devyniolika metų. Tada pasižadėjo niekada nesugrįžti. O dabar ketina į šį namą įsikraustyti.

Nuo gretimos sėdynės paėmė voką ir iškratė iš jo raktą. Šis turėjo nedidelį plastikinį pakabutį, ant kurio vienos pusės advokatas buvo užrašęs senelio vardą, o ant kitos – adresą: *Frankas Mandtas. Juhano Olseno gatvė, Stavernas.*

Negalėjo atsikratyti minties, kad šį raktą rankose laikė ir *jis*. Nešiojosi kišenėje, sukiojo tarp pirštų, sugniauždavo rankoje.

Negalvojo apie jį kaip apie *senelį*, nevadino taip. Mintyse įvardydavo kaip *Senį*. Tokį jį ir prisiminė – senyvą vyrą, – nors, kai matėsi paskutinį sykį, jam buvo ne daugiau nei penkiasdešimt. Drūtas, tvirtai sudėtas, giliai įsodintomis tamsiomis akimis, tankiais žilais plaukais ir plonais baltais ūsiukais.

Vieną iš paskutinių kartų jį matė per Gegužės 17-osios šventę*. Ji žygiavo vaikų eitynėse pro šį namą, Senis stovėjo verandoje susidėjęs rankas už nugaros ir kietai sučiaupęs lūpas iš

* Kasmet Norvegijoje švenčiama Konstitucijos diena (čia ir toliau – vert. past.).

padilbų stebėjo vaikus. Ji mėgino pamojuoti, bet šis atgręžė nugarą ir nuėjo vidun.

Ji paleido raktą ir vėl pažvelgė į namą. Net ir tokią karštą liepos dieną jis dvelkė šalčiu.

Atsisukti privertė iš vaikiškos sėdynės pasigirdęs verkšlenimas.

– Mažute Maja, jau pabudai? – paklausė šypsodamasi ir pasilenkė prie dukters. – Jau atvykome.

Mergytė sugugavo ir sumirksėjusi nusišypsojo. Laimė, į tėvą nebuvo panaši. Turėjo jos tamsias akis ir plaukus.

– Ir mano duobutes skruostuose, – pasakė balsu ir pakuteno dukteriai pasmakrę, norėdama jas pamatyti. Jiedvi susitvarkys pačios. Vaikystėje jos irgi buvo vienos – tik ji ir mama. Dabar liko ji ir dukrelė.

Atsigręžusi ji įjungė pavarą ir apvažiavusi namą sustojo prie garažo. Paskui ištraukė raktą ir išlipusi iš automobilio nuo užpakalinės sėdynės pasiėmė dukrą.

Namo fasadas buvo aristokratiškas, su kolonomis ir ornamentais, – tokius statydavo prieš šimtą metų.

Raktas į spyną įslydo lengvai. Įžengus vidun pasitiko gaivus švaros kvapas, visai ne troškus, kaip baiminosi.

Advokatas atsižvelgė į jos prašymą. Išvežė visus baldus, namų apyvokos ir asmeninius daiktus. Viską, kas galėtų priminti jį. Priminti praeitį.

Ji pasuko į virtuvę, iš ten – į svetainę. Žingsniai aidėjo tarp plikų sienų.

Blyški saulės šviesa skverbėsi pro langus ir krito ant grindų.

Čia galima jaukiai įsikurti, pamanė žvelgdama į nedidelį parką kitoje gatvės pusėje. Erdvus namas galėtų būti puiki naujo gyvenimo pradžia.

Platūs laiptai, vedantys į antrą aukštą, girgždėjo. Ji perkėlė Mają ant kito klubo ir susirado kambarį, anksčiau priklausiusį

motinai. Kurį laiką ten pastovėjo ir nieko ypatingo nepajutusi dirstelėjo į laikrodį. Be penkiolikos dešimt. Kraustytojų automobilis pasirodys bet kurią akimirką.

Ji paskubomis apėjo kitus kambarius, tada nusileido į pirmą aukštą ir apžiūrėjo likusią namo dalį.

Priėjusi rūsio duris sudvejojo, bet visgi jas atidarė. Užžiebė šviesą ir ėmė leistis aptriušusiais laiptais.

Vieną sausio dieną jį čia ir aptiko. Tikriausiai nusirito nuo laiptų toje vietoje, kur ji stovi dabar. Ant šviesių betoninių grindų ji pastebėjo tamsesnę dėmę. Policija manė, kad ten pragulėjęs tris dienas, kol jį surado vienas iš draugų.

Ji buvo vienintelė Senio giminaitė, bet nei laidotuvėse, nei jų planavime nedalyvavo. Tąsyk nė nebūtų patikėjusi, kad yra vienintelė milijono vertos vilos ir pinigų banko sąskaitoje paveldėtoja. Tai sužinojusi, pirmiausia ketino visko atsisakyti. Franko Mandto palikti pinigai buvo tokie purvini, kad ji nenorinti apie juos nė girdėti, bet paskui pagalvojo: „O kodėl gi ne?“ Atsisakyti būtų kvaila.

Ji nusinešė dukterį į rūsį. Oras čia buvo troškesnis nei name. Šleikštus tarsi supuvusių vaisių ar per ilgai vazoje užsistovėjusių gėlių.

Vienoje iš rūsio patalpų buvo įrengtas vonios kambarys su sauna, kitoje – nedidelė sporto salė su gimnastikos sienele.

Tolimiausioje patalpoje ji rado seifą. Advokatas perspėjo jį paliksiantis. Seifas buvo ne tik didelis ir sunkus, bet tikriausiai ir priveržtas prie grindų. Namą tvarkę darbuotojai tikėjosi kur nors rasiantys raktą, bet veltui. Ji visiškai pasitikėjo tais žmonėmis. Virtuvės spintelėje jie buvo radę voką su beveik trisdešimt tūkstančių kronų ir atidavė jai. Galimas daiktas, kad name būta dar daugiau pinigų, apie kuriuos jos neinformavo, bet ji patikėjo žodžiais, kad tvarkytojai nerado seifo rakto ir nebuvo jo atidarę.

Ji perbraukė ranka seifą. Nuo šalto plieno nugara nuėjo pagaugais.

Pritūpusi stumtelėjo į šalį metalinę plokštelę, dengiančią rakto skylutę, ir pridėjusi akį pabandė ką nors įžiūrėti.

Pradingęs raktas kėlė irzulį. Griozdas stovėjo pačiame patalpos viduryje. Jei vieną dieną panorėtų, būtų sunku ką nors įrengti.

Lauke pyptelėjo automobilio signalas. Ji pažvelgė į laikrodį. Dešimta valanda. Kraustytojai atvyko punktualiai.

Užlipusi laiptais įleido juos pro vartus. Kol jie važiavo į kiemą, atidarė savo automobilio bagažinę ir išsitraukusi dėžę susirado dar Osle užsisakytą durų lentelę. Nusinešė ją prie laukujų durų ir pakabino ant vinies.

Sofija ir Maja Lund.

Kaimyniniame name pro languotas virtuvės užuolaidas žvilgtelėjo moteris. Sofija jai pamojo. Moteris tuo pačiu neatsakė.

2

Viljamas Vistingas stovėjo savo miegamojo tarpduryje ir stebėjo lovoje gulinčią moterį. Pro žaliuzes jai ant veido krintantys siauri šviesos ruožai netrukdė kietai miegoti.

Su Kristina Tis jie kartu dirbo maždaug dvejus metus. Ji buvo penkiolika metų jaunesnė ir turėjo du paauglius vaikus. Po skyrybų metė gerai apmokamą advokatės darbą Osle ir su vaikais persikraustė gyventi į Larviką.

Su Kristina darbas ėjosi sklandžiai, ji orientavosi į rezultatus, buvo aktyvi, energinga, iniciatyvi ir gebėjo priimti tinkamus sprendimus tinkamu laiku.

Visi jųdviejų pokalbiai sukdavosi tik apie darbą. Kristina retai kada prabildavo apie asmeninį gyvenimą. Kai dalyvaudavo konferencijose, pasibaigus oficialiai daliai visada važiuodavo namo arba eidavo tiesiai į savo viešbučio kambarį. Jei po darbo kas nors pasiūlydavo išgerti alaus, ji niekada neidavo drauge, nedalyvaudavo kalėdiniuose bendradarbių vakarėliuose. Todėl Vistingas nustebo, kai ji priėmė kvietimą ateiti į jo namuose rengiamą vasaros šventę.

Jos veidas keliskart sutrūkčiojo išduodamas, kad pajuto kambaryje esanti ne viena. Vistingas atsargiai uždarė duris ir nulipo į svetainę. Jai reikia išsimiegoti. Į lovą Kristiną palydėjo Nilsas Hameris. Tuo metu buvo beįveikianti antrą vyno butelį.

Likusi kompanija sėdėjo, kol ėmė brėkšti rytas ir sučiulbo pirmieji paukščiai.

Vienoje iš taurių ant svetainės stalo ropinėjo musė. Įkritusi į šlakelį vyno suzvimbė.

Vistingas nuėjo prie sofos, sulankstė pledą, kuriuo apsiklojęs miegojo, ir pataisė pagalvėles. Paskui sunešė taures į virtuvę, sudėjo į indaplovę ir stovėdamas stebeilijo į rudai beicuotą namą ties posūkiu, kuriame gyvena Lina.

Nors jam ne itin patiko jos persikraustymo iš Oslo į Staverną motyvas, džiaugėsi, kad duktė šalia. Labiausiai jam nepatiko, kad ji nusipirko *tą* namą. Juste justi, kad į jo sienas įsigėrusi mirtis. Anksčiau ten gyveno vyras, vardu Vigas Hansenas. Prieš aštuonis mėnesius jį rado negyvą sėdintį svetainės krėsle. Kol kažkas sureagavo, tame krėsle jis prasėdėjo beveik keturis mėnesius.

Atrodo, kad mintis apie mirusį vyrą visai netrikdė Linos. Jai tai būdinga. Lina buvo bebaimė, pragmatiška. Be to, pirkinys išties geras. Aplinkybės lėmė, kad namas buvo parduotas kur kas pigiau, nei iš tikrųjų vertas, o kai Vistingas lankėsi ten vakar, nedaug kas tepriminė apie ankstesnius įvykius. Viskas išnešta ir išmesta. Virtuvė, vonios kambarys ir vienas iš miegamųjų jau suremontuoti. Dabar atėjo svetainės eilė.

Kažkur name suskambo mobilusis telefonas. Vistingas rado jį ant svetainės stalo, tačiau atsiliepti nesuspėjo.

Skambino Suzanė. Vis dar buvo išsaugojęs jos telefono numerį. Jiedu nesikalbėjo jau keletą mėnesių, ir jis pajuto, kad vien išvydus jos vardą viduje kažkas suvirpėjo. Kurį laiką jie buvo labai artimi, Suzanė buvo atsikrausčiusi į jo namus. Santykiai truko keletą metų, bet galiausiai Suzanė nutarė Vistingą palikti. Jis tebejuto slegiantį ilgesį. Ne tokį kaip Ingridos – Linos ir jos dvynio brolio Tomo motinos. Ingridos jis neteko visiems laikams. O

Suzanė buvo ne taip toli. Staverne turėjo galeriją, sujungtą su kavine, ir gyveno bute antrame jos aukšte.

Telefonui vėl suskambėjus krūptelėjo. Ir vėl Suzanė.

– Klausau, – atsiliepė ir pajuto, kokia išsausėjusi burna.

– Labas, – pasisveikino ji. – Čia Suzanė.

– Labas, – pakartojo jis ir nurijo seilę. – Kaip sekasi?

– Tu namie? – paklausė ignoruodama klausimą.

Vistingas apsidairė. Kažkas buvo išvertęs dubenį žemės riešutų. Ant kilimo Espenas Mortensenas buvo patiesęs kelis sluoksnius tualetinio popieriaus, bandydamas sugerti iš parversto butelio pasiliejusį alų. Kristinos Tis rankinė mėtėsi po kėde, dalis jos turinio pasklidusi ant žemės.

– Kodėl klausi? – pasiteiravo jis.

– Reikia apie kai ką pasikalbėti. Kai ką, ko nenoriu aptarinėti telefonu. Susijusio su Humelio byla.

– Humelio byla? – pakartojo Vistingas, nors puikiai žinojo, ką ji turinti galvoje.

Jensas Humelis dirbo taksi vairuotoju. Ir jis pats, ir jo automobilis pradingo naktį į penktadienį, sausio šeštą. Paskutinis jį matęs žmogus buvo klientas, kurį Humelis paleido prie „Grand“ viešbučio Didžiojoje gatvėje, Larvike, 1.23 valandą. Visa tai nutiko prieš pusmetį. Taksisto dingimas po šiai dienai likęs neišaiškintas.

– Galiu užsukti pas tave priešpiet, kol kavinėje dar nesirenka žmonės, – pasisiūlė Suzanė.

Jis išgirdo žingsnius antrame aukšte. Tikriausiai Kristina Tis pabudo.

– Kaip tik ketinau išeiti, – suskubo pasakyti Vistingas. – Galiu pats pas tave užsukti.

– Suspėsi iki pirmos?

Jis dirstelėjo į laikrodį ir pabandė apskaičiuoti, kiek laiko praėjo nuo paskutinės išgertos taurės.

– Būsiu po valandos, – atsakė, o jai dėkojant balse buvo justi šypsena.

Antro aukšto vonioje Vistingas išgirdo tekančio vandens garsą.

Jis sugrįžo į virtuvę, iš spintelės paėmė du puodelius ir porą kapsulių kavos aparatui.

Sugirgždėjo laiptai. Kristinai Tis įėjus kavos aparatas tyliai suburzgė ir išpūtė šiltus garus.

– Labas, – pasisveikino užkimusiu balsu. Jos kaštoniniai plaukai buvo išsitaršę, bet matėsi pastangos juos sutvarkyti. – Atleisk, aš…

Vistingas pertraukė:

– Kavos?

Ji linktelėjo.

– Būtų neprošal.

Jiedu susėdo prie virtuvės stalo.

– Atleisk, – vėl pakartojo ji. – Taip dar nebuvo nutikę… Paprastai grįžtu namo. – Ji gurkštelėjo iš puodelio ir atsikrenkštė. – Noriu pasakyti, paprastai nesilankau vakarėliuose. Nemoku gerti.

– Vadinasi, tau to reikėjo, – pasakė Vistingas. Matė, kaip nesmagiai ji jaučiasi vilkėdama vakarykščius drabužius, su kuriais praleido naktį. – Tau reikia atsipalaiduoti, – pridūrė. – Visiškai atsijungti nuo rūpesčių, negalvoti apie vaikus ar darbą.

– Verčiau būčiau grįžusi namo.

– Vis tiek ten niekas nelaukė. – Vistingas šyptelėjo. Suėmė kavos puodelį abiem rankomis ir pajuto, kad smagu prie virtuvės stalo sėdėti ne vienam. – Galiu tave pavėžėti, – pasiūlė.

Ji papurtė galvą.

– Išsikviesiu taksi.

Jis iškėlė delną rodydamas, kad anoks čia rūpestis.

– Vis tiek turiu važiuoti, – pasakė. – Šis tas naujo Humelio byloje.

Jos žvilgsnis persimainė. Tarsi iš drovaus būtų tapęs aštrus.

– Jenso Humelio? Juk praėjusią savaitę peržvelgėme visą medžiagą ir nutarėme, kad dėsime bylą į archyvą. Atsirado naujos informacijos?

– Dar nežinau. Ketinu susitikti su žmogumi, norinčiu apie tai pasikalbėti.

Kristina Tis pasilenkė per stalą.

– Laikraščiai neteisūs, – pasakė. – Mes padarėme viską, ką galėjome.

Vistingas nusuko akis. Kristina Tis galvoje turėjo praėjusią savaitę pasirodžiusį straipsnį. Mįslingas dingimas dar sausį nuvilnijo per antraštes, tačiau visuomenė juo ne itin domėjosi. Jensas Humelis neturėjo artimųjų, kurie būtų darę spaudimą policijai ar spaudai. Vienintelė su jo netektimi turėjo susitaikyti močiutė.

Kai spauda vėl parodė susidomėjimą dingimu, Vistingas turėjo vilties, kad viešumas padės gauti naujos informacijos. Laikas – nebūtinai tyrimo priešas. Jam bėgant kaip tik galėjo pasklisti kalbos ir paskalos, galiausiai kas nors būtų išdrįsęs pasišnekėti su policija. Tokiais atvejais žiniasklaidos dėmesys labai pagelbėtų.

Tačiau publikuotas straipsnis itin neigiamai nušvietė policijos ir paties Vistingo, kaip tyrimui vadovavusio asmens, darbą. Jame nebuvo nurodoma, kad policija būtų galėjusi ką nors padaryti kitaip, išsakyta nuomonė, esą pareigūnai neskyrė bylai dėmesio ir savo darbą atliko prastai. Tai liudijo nevaisingas tyrimas. Policijai net nepavyko rasti Humelio automobilio. Pastarojo pusmečio statistiniais duomenimis, nurodančiais, kad kelių policija įvykdė dvidešimčia procentų daugiau reidų nei praėjusiais metais, buvo argumentuojama, kad situacija vertinama ir prioritetai

dėliojami netinkamai. Žurnalistai nesimpatizavo sunkiai dirbantiems pareigūnams, tik užjautė vienintelio anūko netekusią močiutę.

Vistingas buvo pratęs prie kritikos. Ji paprastai nubėgdavo kaip vanduo nuo žąsies, bet šįsyk Vistingas reagavo kitaip. Kaip į nesėkmės priminimą. Humelio byla nuo pat pradžių kėlė nerimą ir graužatį, kad jų pastangos bevaisės.

– „Dingęs be žinios“ retai kada taip tiksliai apibūdina bylą kaip šiuo atveju, – toliau kalbėjo Kristina Tis. – Galėtum pamanyti, kad pasitelkus telekomunikacijas, mokamų kelių sistemą, taksometrą ir bortinį kompiuterį būtų nesunku rasti, kur dingo jis ar jo automobilis, bet sėdime tuščiomis rankomis.

Vistingas palinksėjo. Prisiminė, kokios tuščios buvo Humelio bylos tyrimo dienos. Jie sudėliojo gana turiningą paskutinių dvidešimt keturių valandų iki dingimo laiko juostą, tačiau ji nesuteikė užuominų, kur pradingėlis galėtų būti. Tuo pat metu jie bandė susidaryti įspūdį, koks Jensas Humelis buvo žmogus. Portretas susidėliojo nevienareikšmis. Trisdešimt ketverių metų vyras, gyveno vienas. Iki dvidešimt penkerių dirbo įvairius smulkius darbelius, tada ėmė vairuoti taksi. Prieš penkerius metus įgijo asmeninę licenciją ir nusipirko automobilį. Per beveik dešimt metų prie vairo jis įgijo platų pažįstamų ratą, kuriame sukosi patys įvairiausi žmonės. Jie apklausė daugumą, tačiau niekas nesuteikė informacijos, kuri padėtų išsiaiškinti, kas vyrui nutiko.

Dingusių asmenų bylos visada sudėtingos – ne tik dėl to, kad nėra nusikaltimo vietos, bet ir bandant suvaldyti besišakojantį tyrimą.

Palinkę prie kavos puodelių jie aptarinėdavo įdomiausias versijas. Kažkuris pakišo mintį, kad dingimas galėtų būti susijęs su narkotikais. Sklido kalbos, kad Humelis atliko vietinio kurjerio funkciją ir taksi automobiliu pristatydavo narkotikus. Taip

pat buvo šnekama, kad kurį laiką jis iš gatvės pasiimdavo ir į vietą pristatydavo prostitutes, ir nors ši informacija iš dalies pasitvirtino, toliau jie nepasistūmėjo.

Vistingas dirstelėjo į laikrodį. Metas judėti.

Automobilyje pokalbis pasisuko kitomis temomis. Apie vasarą ir atostogas.

– Aš niekur nevažiuosiu, – pasakė Kristina Tis. – O tu?

– Pažadėjau Linai pagelbėti su remontu. Sako, kad puikiai klijuoju tapetus.

Kristina Tis šyptelėjo ir nugrimzdo mintyse.

– Vaikai keturias savaites praleis pas tėvą, keista taip ilgai likti vienai.

Vistingas pasuko prie šaligatvio ir stabtelėjo prie Kristinos namo.

– Ačiū, kad pavežei. Ir atleisk, kad likau nakvoti.

– Viskas gerai, – patikino jis.

– Paskambink, – paprašė ji ir prilietė jam ranką.

Jų žvilgsniai susitiko. Kristina sumirksėjo ir atitraukė ranką.

– Turiu galvoje, jei kas paaiškės. Jei sužinosi, kas nutiko Jensui Humeliui.